

Systemy Logistyczne Wojsk nr 42/2015

KONFLIKTY ZBROJNE I ICH ZWIĄZEK Z RUCHAMI MIGRACYJNYMI

ARMED CONFLICTS AND THEIR RELATIONSHIP WITH MIGRATION MOVEMENTS

Julian MAJ

Mariusz GONTARCZYK

Wojskowa Akademia Techniczna

Wydział Logistyki

***Streszczenie:** W artykule przedstawiono cechy charakterystyczne współczesnych konfliktów zbrojnych i środowiska bezpieczeństwa międzynarodowego jako źródła współczesnych migracji, ze szczególnym uwzględnieniem nasilenia się zjawiska przesiedlenia wewnętrznego. Autorzy podkreślili również istotną rolę służb mundurowych oraz ustawodawstwa w kształtowaniu środowiska bezpieczeństwa państwa.*

***Abstract:** In the article authors presented characteristics of contemporary armed conflicts and international security environment as main reason of migration with particular emphasis to phenomenon of internally displaced people. Authors highlighted also fundamental role of uniformed services and legislation in shaping of national security environment.*

***Słowa kluczowe:** konflikty zbrojne, migracje ludności, bezpieczeństwo.*

***Keywords:** armed forces, migration, security.*

Wprowadzenie

We współczesnym prawie międzynarodowym odchodzi się od próby definiowania pojęcia wojny, co ma wynikać z niemożności ujęcia w jednej definicji różnorodnych sytuacji, zachowań, postaw i działań składających się na to zjawisko. Coraz

częściej znajduje zastosowanie szersze określenie „konflikt zbrojny”, obejmujące oprócz wojny interwencję zbrojną, incydent zbrojny, przewrót wojskowy, blokadę zbrojną, demonstrację siły i inne (Słownik, 2008).

Współczesne środowisko bezpieczeństwa międzynarodowego cechuje się dużą zmiennością. Zmiany w sposobach i metodach walki, wielopłaszczyznowość prowadzenia działań oraz połączenie najnowocześniejszych zdobyczy techniki z prymitywnymi środkami walki, jak również prowadzenie potencjalnych działań na całym terenie kraju będącego podmiotem działań militarnych powoduje duże wyzwania nie tylko dla sił wojskowych, ale także dla całego systemu bezpieczeństwa państwa, wiążąc w działaniach wszystkie służby i instytucje uczestniczące w zarządzaniu kryzysowym i ochronie infrastruktury krytycznej.

We współczesnych konfliktach zbrojnych obserwuje się, iż ani wyższość technologiczna, ani doskonałość organizacyjna, ani przewaga psychologiczna nie są elementami decydującymi o końcowym sukcesie. Z końcem dwubiegowości i ogromnym wzrostem znaczenia organizacji transnarodowych oraz różnych grup nieformalnych, cele prowadzenia działań militarnych oraz ich motywy rozmywają się często z powodu braku jednej, jasno zdefiniowanej instytucji kierowniczej.

Zjawiska dużych migracji uchodźców oraz osób wysiedlonych i ewakuowanych mogą towarzyszyć wszystkim rodzajom operacji, w których uczestniczą lub będą brać udział siły zbrojne. Dotyczy to zarówno akcji udzielania pomocy humanitarnej na terenie kraju, jak i działań poza granicami kraju w misjach pokojowych prowadzonych pod egidą Organizacji Narodów Zjednoczonych, w operacjach reagowania kryzysowego spoza artykułu 5 Traktatu Waszyngtońskiego prowadzonych w ramach Sojuszu Północnoatlantyckiego, a także operacji z udziałem wojska prowadzonych pod auspicjami innych organizacji międzynarodowych. W procesie analizy czynników mających wpływ na prowadzenie operacji, dowódcy powinni uwzględnić to, że grupa osób ewakuowanych bądź uchodźców może być w szczególnym niebezpieczeństwie i że mogą one również stanowić poważną przeszkodę w sprawnym prowadzeniu operacji.

1. Właściwości współczesnych konfliktów zbrojnych

Przykłady i doświadczenia wskazują, iż rodzaj konfliktu wewnętrznego (społecznego) lub międzynarodowego bezpośrednio wpływa na wielkość negatywnych skutków, w tym migracje i uchodźstwo. Większość współczesnych konfliktów stanowią konflikty wewnętrzne. Tło nacjonalistyczne, religijne, etniczne to najdramatyczniejsze konflikty społeczne. W literaturze przedmiotu można spotkać wiele różnych interpretacji konfliktów zbrojnych z uwagi na ich intensywność, charakterystykę podmiotów będących stronami konfliktów, formę, miejsce, skalę, a przede wszystkim z uwagi na cele i zamierzenia, jakie przyświecają stronom wywołującym konflikt.

W teorii i praktyce konfliktów zbrojnych istotne i charakterystyczne jest to, że nie wszędzie biorą udział regularne siły zbrojne, często są to zorganizowane grupy stosujące przemoc i przestępstwa kryminalne. Powstała kategoria konfliktów asymetrycznych, w których występuje znacząca różnica sił pomiędzy stronami, stosuje się terrorystyczne formy walki, głównie przeciwko stronie rządowej, w celu wywołania strachu, paniki i określonych ustępstw.

1.1. Działania asymetryczne

Konflikt asymetryczny można zdefiniować jako walkę dwóch stron, w której niekonwencjonalne działania strony wyraźnie słabszej mogą decydować o wygranej z przeciwnikiem o znacznie większym potencjale wojskowym.

Konflikt asymetryczny to konflikt, w którym zakłócone zostaje tradycyjne pojęcie frontu i pola walki, a także czasoprzestrzennej ciągłości działań. Niekonwencjonalność działań polega na przeciwstawieniu strukturze państwowej i jej siłom zbrojnym metod i środków walki, które nie mieszczą się w ogólnie przyjętych zasadach, a cele działań często nie są jasno sprecyzowane.

Główne cechy charakterystyczne działań asymetrycznych to w szczególności:

- dysproporcje potencjałów: ekonomicznego, militarnego, technicznego, a także demograficznego walczących stron,
- słabszy teoretycznie przeciwnik używa niekonwencjonalnych środków walki i metod działania, nie przestrzega uniwersalnych norm prawa międzynarodowego,
- brak linii frontu, pola walki, ciągłości geograficznej i chronologicznej, działania odbywają się w rozproszeniu.

Doświadczenia ostatnich konfliktów pokazują, że w fazie interwencji asymetryczna przewaga sił zbrojnych państwa lub koalicji jest wystarczająca do przejęcia kontroli nad określonym terytorium oraz stworzenia lokalnych instytucji władzy państwowej. Jest jednak bezużyteczna w kolejnej fazie, stabilizacji sytuacji pokonfliktowej, wymagającej przełożenia siły militarnej na efektywność i legitymację nowego rządu (Gruszczak, 2011, s. 15).

Stabilizacja oznacza powiązanie operacji militarnych prowadzonych w celu utrzymania kontroli nad terytorium i populacją z działaniami kształtującymi lub wspomagającymi instytucje i procedury wyrażające wolę mieszkańców. Z punktu widzenia podmiotowości państwa, wiąże się z legitymizowaniem instytucji władzy państwowej (autonomicznych lub zewnętrznych) w celu zapewnienia zdolności rządu na terytorium państwa oraz prawomocnej reprezentacji w stosunkach międzynarodowych (uznania na arenie międzynarodowej). Na poziomie społeczeństwa dotyczy zapewnienia mieszkańcom dostępu do podstawowych dóbr (żywności, wody, leków), infrastruktury publicznej (energii, transportu, komunikacji), opieki

socjalnej (ochrony zdrowia, edukacji), rynku pracy oraz bezpieczeństwa publicznego (Gruszczak, 2011, s. 15).

1.2. Wojna hybrydowa

W kontekście ostatnich wydarzeń na Ukrainie dużą popularnością zaczęło się cieszyć pojęcie wojen lub konfliktów hybrydowych. Teoria, która została zastosowana w praktyce nie jest czymś całkowicie nowym, była ona w ostatnich latach wielokrotnie prezentowana przez wysokiej rangi strategów wojskowych oraz powielana w środkach masowego przekazu.

W wojnie hybrydowej, nazywanej bardzo często wojną niewypowiedzianą, zacierają się granice między wojną i pokojem oraz między umundurowanym personelem a działaniami pod przykryciem i wzrostem roli środków pozamilitarnych. Na znaczeniu tracą też frontowe starcia formacji wojskowych, a wzrasta rola działań politycznych, ekonomicznych, informacyjnych, humanitarnych i innych oraz rola „mobilnych kombinowanych zgrupowań wojsk, działających w jednolitej wywiadowczo-informacyjnej przestrzeni dzięki wykorzystaniu nowych możliwości systemów zarządzania i zabezpieczenia”. Znikają też „taktyczne i operacyjne pauzy, które przeciwnik mógłby wykorzystać”, wojna jest bardziej dynamiczna.

Taki rodzaj wojny ma potencjał zmiany „całkowicie stabilnego kraju w arenę najbardziej intensywnego konfliktu zbrojnego w parę miesięcy, a nawet dni”. Górze biorą asymetryczne metody walki, takie jak ograniczone użycie sił specjalnych oraz rekrutacja i mobilizacja grup opozycyjnych na terytorium wroga.

W odniesieniu do współczesnych konfliktów zbrojnych hybrydyzacja może być rozumiana jako współlistnienie elementów „starych” i „nowych” wojen, klasycznych konfliktów zbrojnych i wojen „ponowoczesnych”, starcia narodowych armii i konfliktów asymetrycznych, supertechnologii wojskowych i prymitywnych broni, walki o terytoria i zasoby oraz sporów o tożsamość i wartości (Gruszczak, 2011, s. 11).

Hybrydyzacja wynika zasadniczo ze współlistnienia czasoprzestrzennego kilku odmiennych generacji wojen, które krzyżują się, wzajemnie przenikają i konfrontują na polu walki lub w operacjach innych niż wojna. Dla postronnego obserwatora wojna jest z jednej strony przestrzenią zmagania regularnych oddziałów sił zbrojnych państw, podzielonych na poszczególne rodzaje, z luźno zorganizowanymi i słabo uzbrojonymi lokalnymi bandami; działań specjalnych formacji wojskowych wyposażonych w najnowsze technologie militarne, a jednocześnie ataku rozwścieżonego tłumu na „wojska najeźdźców”; stosowania technologii i instrumentów cybernetycznego pola walki, a z drugiej strony zasadzek i pułapek zastawianych przez przeciwnika na terenach objętych konfrontacją (Gruszczak, 2011, s. 11).

Cechą wojen hybrydowych jest powszechne występowanie aktów terroryzmu oraz różnorodnych form przestępczości kryminalnej, a także innych patologii często

wykorzystywanych przez strony konfliktu: niekontrolowanych migracji, handlu ludźmi, przemocy seksualnej, przemytu i handlu narkotykami czy rabunkowej gospodarki surowcowej.

W związku z tym siły zbrojne oraz funkcjonariusze innych służb mundurowych, takich jak straż graniczna, policja, inspekcja handlowa, inspekcja transportu drogowego, zmuszeni są lub będą do podejmowania nietypowych zadań i pełnienia nowych ról. Koordynacja działań służb mundurowych powinna cechować się synergia w walce ze zorganizowaną przestępczością, handlem ludźmi, narkotykami i bronią, a także umiejętnościami zarządzania nietypowymi sytuacjami, łącznie z przyjęciem fal migracji oraz organizacją i zarządzaniem obozami dla uchodźców.

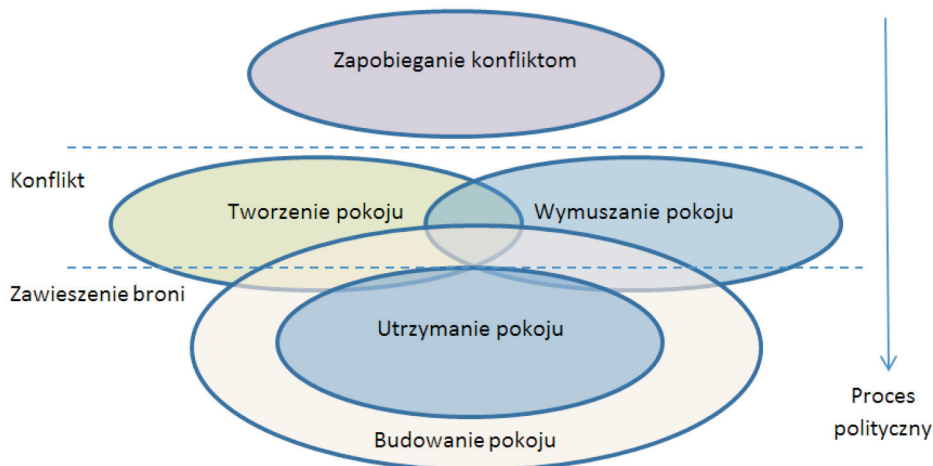
1.3. Operacje reagowania kryzysowego NATO spoza art. 5 Traktatu Waszyngtońskiego

Koncepcja strategiczna NATO (Strategic Concept, 2010), która uzupełnia Traktat Waszyngtoński, podkreśla zaangażowanie Sojuszu w operacje realizowane na podstawie art. 5 Traktatu Waszyngtońskiego a także operacje ekspedycyjne, natomiast Sojusznicza doktryna połączona (AJP-01, 2010) precyzuje rolę i zaangażowanie sił natowskich w poszczególne rodzaje operacji spoza art. 5 Traktatu Waszyngtońskiego zwane operacjami reagowania kryzysowego.

Według poprzedniej doktryny operacje reagowania kryzysowego spoza art. 5 obejmowały: operacje poszukiwawczo-ratownicze, wsparcie władz cywilnych, operacje ewakuacyjne personelu niewojskowego, operacje zapewniające swobodę żeglugi i lotów, operacje przeciwko działaniom nieregularnym, operacje wycofujące, wymuszenie sankcji i embarga oraz operacje wsparcia pokoju (Trembecki, 2013, s. 358-359).

Dynamika zmian w środowisku bezpieczeństwa międzynarodowego uwidacznia się w kolejno rozwijanych doktrynach, gdzie do dotychczasowych rodzajów operacji reagowania kryzysowego spoza artykułu 5 Traktatu Waszyngtońskiego dodano znacznie więcej możliwych rodzajów działań wojsk Sojuszu. Świadczy to najdobitniej o tym, jak wielka przemiana następuje w środowisku współczesnych działań wojskowych. Większość najnowszych rodzajów działań sił militarnych Sojuszu (AJP-3.4, 2010), jak chociażby działania antyterrorystyczne, działania przeciwsurekcyjne, to odpowiedź na rosnące zagrożenia asymetryczne, które oprócz regularnych działań zbrojnych są jedną z głównych przyczyn powstawania zjawiska migracji i uchodźstwa. Jednocześnie działania w ramach pomocy humanitarnej czy pomocy dla uchodźców to odpowiedź na długofalowe skutki działań regularnych i/lub asymetrycznych.

Oprócz wymienionych typów operacji, Sojusz cały czas kontynuuje wysiłki w tradycyjnych już działaniach wsparcia pokoju (AJP-3.4.1, 2014). Operacje wsparcia pokoju, zgodnie z klasyfikacją przyjętą przez państwa Sojuszu, obejmują pięć rodzajów działań (rys. 1).

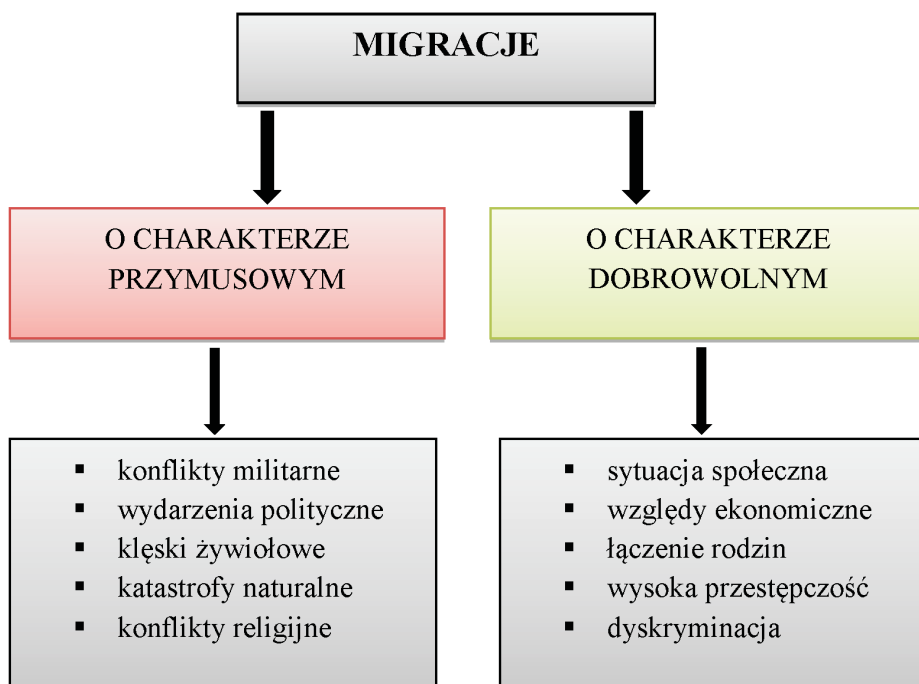
Rys. 1. Typy operacji wsparcia pokoju – koncepcja ramowa
Źródło: opracowanie własne na podstawie (AJP-3.4.1, 2014)

2. Współczesne ruchy migracyjne

Zagrożenia procesami migracyjnymi są generowane zarówno przez czynniki militarne – konflikty zbrojne, jak i naturalne – klęski żywiołowe czy katastrofy naturalne (rys. 2). W konsekwencji tych sytuacji powstają określone niebezpieczeństwa dla ludności cywilnej, które stają się przyczyną dużych migracji uchodźców oraz osób wysiedlonych i ewakuowanych. Zjawisko to jest szczególnie niepokojące, ponieważ może powodować lub wzmacniać napięcia nie tylko między krajami pochodzenia i przeznaczenia, ale również między krajami pochodzenia i tranzytu imigrantów.

Imigracja jest obecnie dużym problemem globalnym. Coraz więcej uchodźców pojawia się na granicach Unii Europejskiej. Najbardziej krytyczna sytuacja jest w Syrii. Według danych UNHCR z listopada 2014 r., liczba syryjskich uchodźców w krajach sąsiednich, jak Liban, Jordania, Turcja, Irak, Egipt i w krajach północnej Afryki wynosi obecnie ponad 3 mln. Wielu spośród nich stara się dotrzeć do Europy.

Siły Zbrojne dostrzegając potrzebę współpracy ze środowiskiem pozamilitarnym, intensyfikują działania z zakresu CIMIC (Civil-Military Cooperation – współpraca cywilno-wojskowa). Doktryna Współpracy Cywilno-Wojskowej Sił Zbrojnych RP (Doktryna, 2004) przewiduje działania wsparcia środowiska cywilnego przy organizacji i prowadzeniu obozu dla uchodźców.

Rys. 2. Przyczyny migracji ludności
Źródło: opracowanie własne

2.1. Migracja a uchodźstwo

Uchodźca bywa często mylony z migrantem. Przyczyną jest prawdopodobnie nasilające się – szczególnie w ostatnich dziesięcioleciach – zjawisko przemieszczania ludności mające swe podłoże w sytuacji materialno-bytowej. Migranci, w zdecydowanej większości kierujący się motywami ekonomicznymi, przemieszczają się dobrowolnie. Ich zasadniczym dążeniem jest poprawa warunków socjalno-bytowych swoich oraz swoich rodzin. Tymczasem uchodźcy zmuszeni są przemieszczać się, aby ratować swoje życie, zdrowie i wolność. Migrant pozostaje pod ochroną swojego rządu, natomiast uchodźca jest takiej ochrony pozbawiony.

Uchodźca to osoba, która na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub z powodu poglądów politycznych przebywa poza granicami państwa, którego jest obywatelem oraz nie może lub nie chce z powodu tych obaw skorzystać z ochrony tego państwa, albo która nie ma żadnego obywatelstwa i znajdując się na skutek podobnych zdarzeń poza państwem swojego stałego zamieszkiwania, nie może lub nie chce z powodu tych obaw powrócić do tego państwa (Konwencja, 1952).

W kontekście współczesnych konfliktów wojskowych i etnicznych ważną kategorią są ludzie, którzy w wyniku prześladowań, konfliktów zbrojnych lub przemocy zostali zmuszeni do porzucenia swoich domów i swojego stałego miejsca pobytu, pozostając jednak w granicach swego kraju. W nomenklaturze międzynarodowej określa się ich mianem „przesiedleńców wewnętrznych” (Internally Displaced Persons). Osoby te bardzo często znajdują się w ciężkim położeniu, ponieważ nie są objęte statusem uchodźcy w rozumieniu Konwencji Genewskiej, a w związku z tym nie przysługują im żadne przywileje zagwarantowane przez normy prawa międzynarodowego, jak choćby możliwość otrzymywania pomocy od organizacji humanitarnych.

Raport UNHCR, agencji ONZ pomagającej uchodźcom podaje, iż w 2013 roku liczba uciekinierów na całym świecie przekroczyła 50 mln. Są wśród nich uchodźcy zewnętrzni oraz przesiedleńcy wewnętrzni, a także osoby szukające azylu. Pierwszą grupę oszacowano na 16,7 mln.

W tym miejscu należy także wspomnieć o bieżącej sytuacji na Ukrainie, gdzie według różnych danych mamy obecnie (grudzień 2014) około 0,5 miliona osób, które musiały opuścić swoje miejsce zamieszkania w wyniku trwającego konfliktu.

2.2. Straż Graniczna w systemie bezpieczeństwa narodowego RP

Po 1989 roku Polska stała się krajem tranzytowym dla cudzoziemców próbujących w nielegalny sposób przekroczyć jej granice. Zaczęliśmy mieć do czynienia z coraz częściej pojawiającym się zjawiskiem tzw. siłowego przekroczenia granicy oraz nielegalnym jej przekraczaniem przez osoby poszukiwane przez organy ścigania.

Za ochronę granicy państwowej na lądzie i na morzu oraz kontrolę ruchu granicznego odpowiada minister właściwy do spraw wewnętrznych, który zadania te wykonuje z pomocą komendanta głównego Straży Granicznej. Za ochronę granicy w przestrzeni powietrznej odpowiada Minister Obrony Narodowej.

Zapewnienie nienaruszalności granic jest istotnym wyznacznikiem suwerenności każdego kraju. Specyfika zadań Straży Granicznej w tym obszarze zmieniła się istotnie w ciągu ostatnich lat w związku z wejściem Polski do UE, a później przystąpieniem naszego kraju do strefy Schengen. Zmiany wiązały się głównie z zaprzestaniem fizycznej ochrony na tych odcinkach granicy RP, które stały się granicami wewnętrznymi UE, a wzmocnieniem kontroli na tych odcinkach, które stały się zewnętrznymi granicami UE (Biała Księga, 2013). Straż Graniczna to dziś nowoczesna służba graniczno-migracyjna, odpowiadająca za dokonywanie odpraw granicznych i chroniąca granice RP i UE a jednocześnie prowadząca działania związane ze zwalczaniem nielegalnej migracji na terytorium RP.

Nowa ustawa o cudzoziemcach (Ustawa, 2013) stanowi systemową zmianę, która jest zgodna z kierunkami polskiej polityki migracyjnej oraz dostosowuje polskie przepisy prawa do regulacji unijnych. Zawiera pakiet rozwiązań wprowadzających

ułatwienia dla cudzoziemców pracujących i studiujących w Polsce oraz dla osób chcących zalegalizować swój pobyt. Rozwiązania prawne i instytucjonalne przyjęte w nowej ustawie wpisują się w założenia dotyczące polskiej polityki migracyjnej określone w dokumencie „Polityka migracyjna Polski, stan obecny i postulowane działania”, który został przyjęty przez Radę Ministrów 31 lipca 2012 r. Ustawa dostosowuje także polskie przepisy prawa w tym zakresie do regulacji unijnych.

Kompetencje związane ze zwalczaniem nielegalnej migracji, począwszy od stwierdzenia, czy pobyt cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest legalny czy też nie, poprzez wydawanie decyzji powrotowej i w określonych przepisami przypadkach wydalenie (przymusowe wykonanie decyzji powrotowej), należą wyłącznie do właściwych organów Straży Granicznej (Raport, 2013).

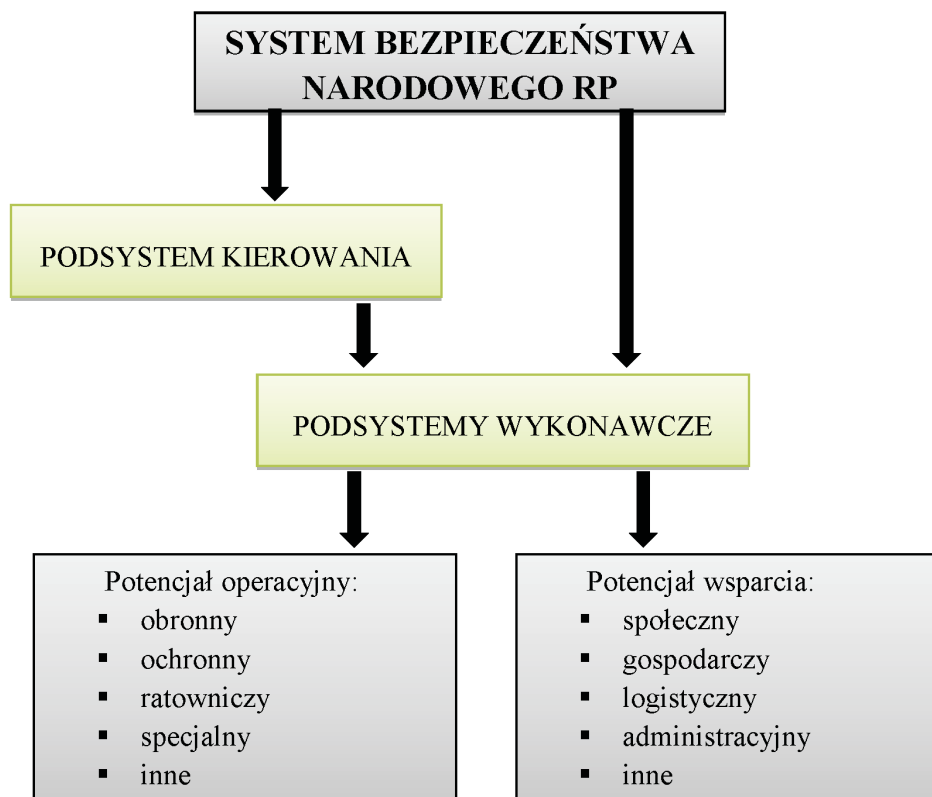
2.3. Implikacje wynikające ze Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP do działalności formacji mundurowych

System bezpieczeństwa narodowego to całość sił, środków oraz zasobów przeznaczonych przez państwo do realizacji zadań w dziedzinie bezpieczeństwa, odpowiednio do tych zadań zorganizowana, utrzymywana i przygotowywana, w którym wyróżnia się podsystem kierowania i wiele podsystemów wykonawczych (rys. 3).

Główne cele strategiczne bezpieczeństwa narodowego to:

- utrzymanie i demonstrowanie gotowości zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego do wykorzystywania szans, podejmowania wyzwań, redukcji ryzyka i przeciwdziałania zagrożeniom,
- rozwój potencjału obronnego i ochronnego adekwatnego do potrzeb i możliwości państwa oraz zwiększenie jego interoperacyjności w ramach NATO i UE,
- doskonalenie i rozwój krajowego systemu zarządzania kryzysowego w kierunku zapewnienia jego wewnętrznej spójności i integralności oraz umożliwienia niezakłóconej współpracy w ramach systemów zarządzania kryzysowego organizacji międzynarodowych, których Polska jest członkiem,
- ochrona granic Polski, stanowiących zewnętrzną granicę UE; przeciwdziałanie przestępczości zorganizowanej, w tym gospodarczej; ochrona porządku publicznego (Strategia, 2014).

Realizacja celów strategicznych jest możliwa jedynie w sytuacji spójności i współpracy wewnętrznej podmiotów bezpieczeństwa i obronności państwa. Istnieje duża potrzeba organizacji szkoleń, ćwiczeń i treningów na terenie kraju, zarówno w obszarze zarządzania kryzysowego, jak i działań obronnych. Pilną sprawą wydaje się potrzeba wskazania organu, który mógłby integrować działania wszystkich podmiotów bezpieczeństwa i kierować obroną państwa.

Rys. 3. Struktura Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP
Źródło: opracowanie własne na podstawie (Strategia, 2014)

Potencjał bezpieczeństwa narodowego służy osiągnięciu celów strategicznych i dlatego należy dążyć do jego wzmocnienia. Modernizacja Sił Zbrojnych RP, reforma systemu kierowania i dowodzenia SZ RP, a także wyposażenie Straży Granicznej w najnowszy sprzęt techniczny i teleinformatyczny, to działania w tym kierunku.

Strategia operacyjna bezpieczeństwa państwa to głównie działania obronne i ochronne. Działania obronne to przede wszystkim utrzymanie gotowości do skutecznego reagowania na zagrożenia dla niepodległości i nienaruszalności terytorialnej RP. Istotą działań ochronnych jest zapewnienie warunków do utrzymywania ładu konstytucyjnego, wewnętrznej stabilności państwa, bezpieczeństwa powszechnego i porządku publicznego oraz niezakłóconego funkcjonowania infrastruktury krytycznej.

Koncepcja strategii preparacyjnej bezpieczeństwa narodowego zakłada trzy główne priorytety:

- integracja podsystemu kierowania bezpieczeństwem narodowym;
- profesjonalizacja podsystemów operacyjnych (obronnych i ochronnych);
- powszechność przygotowań podsystemów wsparcia (społecznych i gospodarczych).

Kluczowym uwarunkowaniem realizacji tej koncepcji jest ustanowienie podstaw prawnych i organizacyjnych zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego oraz wdrożenia zasad i procedur kierowania systemem bezpieczeństwa państwa, a także dowodzenia siłami zbrojnymi, spójnych i interoperacyjnych z procedurami NATO i UE.

Podsumowanie

Niezależnie od źródła konfliktu, prowadzonych działań, metod, używanych środków i narzędzi walki, immanentną jego cechą było, jest i będzie zjawisko szeroko rozumianego przesiedlenia.

Problem pojawiania się fal uchodźców związanych z wybuchem konfliktów zbrojnych lub etnicznych nie jest zjawiskiem nowym dla społeczności międzynarodowej. Nabiera on szczególnego znaczenia w przypadku bezpośredniego udziału SZ RP w wielu operacjach poza granicami kraju.

Przy współczesnym nasileniu konfliktów oraz konieczności szybkiej reakcji społeczności międzynarodowej, istnieje potrzeba analizowania przez siły zbrojne, służby mundurowe, a także przez inne organy administracji państwowej zagadnień organizacji, koordynacji oraz aktów wykonawczych.

Nasilające się ruchy migracyjne powodują potrzebę zintensyfikowania działań w ramach ochrony granicy państwowej. W tym zakresie należy dążyć do dalszego doskonalenia zintegrowanego systemu zarządzania granicą UE/Schengen oraz zwiększenia udziału Straży Granicznej w realizacji polityki migracyjnej państwa.

W kontekście ustalenia zasad regulujących działanie i odpowiedzialność w przypadku wystąpienia dużych fal migracji, spowodowanych między innymi konfliktami zbrojnymi, w tym tworzenie obozów dla uchodźców z wykorzystaniem istniejących sił i środków, niezbędne wydaje się posiadanie lub tworzenie odpowiednich aktów prawnych.

Istotny staje się również problem wyposażenia, wspólnego szkolenia SZ RP oraz innych służb i instytucji uczestniczących w zarządzaniu kryzysowym i ochronie infrastruktury krytycznej, w celu poprawy współdziałania oraz poszukiwania nowych rozwiązań.

LITERATURA

- [1] AJP-1(D) Allied Joint Doctrine, NSA, 2010.
- [2] AJP-3.4(A) Allied Joint Doctrine for Non-Article 5 Crisis Response Operation, NSA, 2010.

- [3] AJP-3.4.1(A)(1) Allied Joint Doctrine for the Military Contribution to Peace Support, NSO, 2014.
- [4] Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej, BBN, 2013.
- [5] Biuro Wysokiego komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców, *Zasady i tryb ustalania statusu uchodźcy zgodnie z Konwencją dotyczącą statusu uchodźcy z 1951 r. oraz protokołem dodatkowym do niej z 1967 r.*, Podręcznik, UNHCR, Genewa, 1992, s.19.
- [6] Doktryna Współpracy Cywilno-Wojskowej Sił Zbrojnych RP DD/9, MON, SGWP, Szkol. 805/2004, Warszawa, 2004.
- [7] GRUSZCZAK A. (2011), *Hybrydowość współczesnych wojen – analiza krytyczna*, [w:] W. Sokala, B. Zapała, *Asymetria i hybrydowość – stare armie wobec nowych konfliktów*, 9-19, BBN, Warszawa.
- [8] Raport o stanie bezpieczeństwa w Polsce, MSW, 2013.
- [9] *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego* (2008), wydanie szóste, Warszawa.
- [10] Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej, PRM, Warszawa, 05.11.2014.
- [11] *Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organization*, 19-20 Nov. 2010.
- [12] TREMBECKI J. (2013), *Operacje reagowania kryzysowego*, [w:] A. Polak, J. Joniak, *Sztuka wojenna*, AON, Warszawa.
- [13] Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2013 r., poz. 1650).